

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H. C. Jørgensen:
Agent Jørgen
Ploug.

H. C. JØRGENSEN

AGENT

JØRGEN PLOUG

Storkøbmand i Faaborg

SAMT HANS SLÆGT

1737—1850

Trykt i
350 nummererede Eksemplarer

Dette Hefte har Nr.

15

Udgivet af
FAABORG BYHISTORISKE ARKIV
med Støtte af
„FAABORG-FONDET“

Trykt i
KARL STYRBÆKS BOGTRYKKERI
1944

Agent Jørgen Ploug (1737-1800), Anna Margrethe Ploug, f. Hempel (1734-1769).
Efter Maleri i Den gamle Gaard.

AGENT JØRGEN PLOUG

Den Plougske Slægt kan spores langt tilbage i Faaborgs Historie; saaledes ses i Raadstuesamlingen 13. September 1666 angaaende Trætten om Græsningen paa Diernæs Marker, at Ordføreren for Borgerne var en Hans Hansen Ploug, og i Grundtaxten 1682 findes fire Borgere af Navnet Ploug.

De mest kendte og betydeligste af Slægten var de tre Generationer, der fra 1759 til 1850 drev Købmands- og Rederivirksomhed her i Byen; et Handelshus, der i Løbet af kort Tid af Stifteren Jørgen Ploug blev dreven op til en særdeles stor Forretning, vel den største, der har været her i Byen, og hvis Indehaver altid fandtes blandt de førende i alle Byens Anliggender; dette fortsattes af Sønnen og Sønnesønnen, indtil det pludselig sank i Grus, og Slægten forlod Byen.

Agent Jørgen Jacobsen Ploug var Søn af Hattemager Jacob Jørgensen Ploug og Hustru Mette Marie Larsdatter (viet 3. December 1734) boende i Grønnegade gl. Matr. No. 144 (Husnr. 31).

Jørgen Ploug var født 1. August 1737, en Broder Cornelius Ploug (Købmand i Faaborg) født 19. April 1743, en Søster Mette Marie, født 14. Marts 1744.

Da Jørgen Ploug 29. Januar 1759, 21½ Aar gammel, har taget Borgerskab som Skipper, maa det antages, at han har sejlet i sin tidligste Ungdom. I 1762 er han optaget som Medlem af Skipperkassen.

I Aaret 1764, 19. December, erhverver Jørgen Ploug sig Ejendommen Vestergade gl. Matr. No. 20 (Husnr. 8) for en Købesum af 700 Rdl.

I 1766, 26. Juli, tager han tillige Borgerskab som Købmand, men forinden har han rimeligvis dreven Handel med egen Skibslast, hvad der dengang var ret almindeligt.

Den 25. September 1764, samtidig med, at Jørgen Ploug køber Ejendommen i Vestergade, ægter han Districtskirurg og Postmester Hempels Datter, Anna Margrethe Hempel, f. 12. Februar 1734; i dette Ægteskab fødes fire Børn:

Marie Magdalene, f. 15. September 1765

Ulrikka Augusta, f. 1. August 1766

Jacobine Actonia, f. 9. September 1767

Simon Hempel, f. 4. November 1768

Kort efter Sønnens Fødsel døde Hustruen, hun begravedes i Kirkens øverste Tværgang, og Graven dækkedes med en Ligsten (153 × 70 cm) forsynet med udhugne Solsikke-rosetter og Palmeblade, samt følgende Indskrift:

TIL EN GLÆDELIG
OPSTANDELSE
I DEN SIDSTE BASUNES LYD
GIEMMES UNDER DENNE STEN
DEN IORDISKE DEEL AF
ANNA MARGRETHE PLOUG
FØDT HEMPEL
EEN BENAADET SYNDERINDE
FORMEDEL I TROEN I JESU BLOD
EN KIERLIG OG TROE ÆGTEFÆLLE
FOR KIØB OG HANDELS MAND
JØRGEN JACOBSEN PLOUG
EN ØM OG OMHYGGELIG MODER
FOR 4 BØRN 3 DØTRE OG 1 SØN
HER I FAABORG ER HUN
FØDT AARET 1734 D. 13 FERUARI
GIFT AARET 1764 D. 25 SEPTEMBER
OG SALIG HJFMGANGEN Ao. 1769
DEN 23 JULII

Dette viser, at Jørgen Ploug hurtig har placeret sig blandt de „fornemme“ Borgere. Sikkert har hans Ægteskab med Districtskirurgens Datter i Forbindelse med personlig Dygtighed været Aarsagen til hans hurtige Opsving. Senere, 8. Februar 1786, giftede Jørgen Ploug sig med en anden af Hempels Døtre, Barbara Kirstina Hempel, f. 22. August 1742; dette Ægteskab var barnløst.

Et andet Bevis for Jørgen Plougs Anseelse blandt Borger-skabet er, at han er blandt de faa, der har Pulpitur i Kirken; de fleste kendte Borgere havde deres faste Stolestader, medens det var forbeholdt de mere fremtrædende at have Pulpiturerne, der fandtes mellem Pillerne i Midtergangen.

Indenfor Havnens Administration har Jørgen Ploug spillet en stor Rolle; herom skriver Aug. Schrøder i sin Bog om Faaborg: „I April 1797 indsendtes en Ansøgning til Kongen angaaende Havnen, heri findes følgende: .... 1777 blev Jørgen Ploug valgt til første Broedirecteur og tillige Casserer; hans Virksomhed til Broens Forbedring er noksom bekendt. Fra ommeldte Tid og indtil 1797 har han og Meddirecteur foranstaltet opfyldt og Broen tilbygget et ansvarligt Stykke, og foruden denne Tilbygning blev 1794-1795 et nyt Bolværk paa begge Sider af den gamle Broe sat, da det gamle Bolværks Pæle for Størstedelen var ædt af Orm. Foruden alt foranførte blev i de Aaringer bygget af forbemeldte Agent Ploug for egen Regning og siden for den moderate Betaling af 100 Rdl. overladt med alle sine Redskaber, en Mudderpram for dermed, ved derpaa holdende Folk aarlig at opmudre i Havnen og ved Broen, desuden bekostet Flotter til Brug ved Fartøiers Reparation, saavel som opsat paa Broen et grundmuret Huus at koge Tjere udi m. v. Desuden har Agent Ploug givet til Broen et Gangspil med Tilbehør, samt ladet sætte for egen Regning 4 svære Pæle at fortøje ved Havnen“.

Om Jørgen Plougs Skibsflaade kendes saa godt som intet, sandsynligvis har han, foruden af andre Skibe, været Ejer af en eller flere „Straitsfarer“ (Skibe, der passerede Strædet ved Gibraltar), da iflg. Pontoppidans Danske Atlas (3 Tome pag. 540), Faaborg omkring 1767 havde fire af disse Skibe.

„Karen Borgmesters' Stubmølle.
Tegning: Frode Lund - Fynsk Hjemstavn.

Foruden Vester-
gade Matr. No. 20
erhvervede Jørgen
Ploug sig 9. Okto-
ber 1775 Naboejen-
dommen Matr. No.
19 (Husnr. 10), samt
en udstrakt Tøm-
merplads og Toft
paa den modsatte
Side Gaden, Klin-
genbergpladsen,
som strakte sig fra
Stranden til Vester-
gade og vestpaa
indtil Gabriel Vin-
thers Strandgang,
samt endvidere Ve-
stergade gl. Matr.
Nr. 15 (Husnr. 3),

og ejede saaledes det meste af Gaden indenfor Vesterport.

I 1785, 11. December, køber Jørgen Ploug den gamle Stub-
mølle udenfor Vesterport, med et 7 Fags Stuehus, beliggende
paa en indpælet Plads omkring Møllebakken, for en Sum af
1400 Rdl. Møllen var den af „Karen Borgmesters“ i 1717 op-
førte, og af hende og Efterfølgere drevne iflg. kgl. Privilegier
af 15. September 1717 og 20. Juli 1718.

Da Jørgen Ploug i 1790 sælger den gamle Stubmølle til
Ærø og opfører en ny Hollandsk Vejr-mølle, har han mange
Ærgrelser og Fortrædeligheder, idet Hvedholms Herskab, der
ejer Langs Mølle (Vandmøllen ved Odensevej) føler sig truet
i Konkurrencen og anlægger Sag imod ham, med den Begrun-
delse, at Kværnene i hans nye Mølle er større end i den
gamle, og han derved tiltager sig større Ret end de gamle Pri-
vilegier tilsiger. Jørgen Ploug optager med sædvanlig Energi
Kampen for sin nye Mølle; af efterladte Papirer ser man, at
han ikke har ligget paa den lade Side, men sætter alt i Be-

vægelse for at forsvare sin Ret. Fra det „Høykongelige Landhus- holdnings Selskab“ foreligger en anbefalende Skrivelse, der frem- hæver hans „Patriotiske Foran- staltninger“. Tillige kan det ses, at han har søgt Raad hos Høyædle og Velbyrdige Hr. Justitz- Raad Uldall i København, der, saafremt Sagen gaar til Højesteret, tilbyder at føre Sagen for ham. Højesterets- advokat Peter Uldall (1743-1798) var en af Datidens mest ansete Ju- rister, han var saaledes Forsvarer for Dronning Caroline Mathilde, efter hendes eget Ønske, i Stru- ensee-Processen 1772. Sagens Udfald fremgaar ikke af Papi- rerne, men at Hvedholms Herskab ikke har kunnet hindre ham i hans Foretagende fremgaar af, at Jørgen Ploug og Efter- følgere i næsten 150 Aar har dreven Møllen, indtil den nu i 1941 som de fleste andre Vejrmøller maatte falde for Dampen og Elektriciteten; Faaborg mistede dermed den sidste af disse for Byens Silhouet saa dekorative Møller.

Vester Mølle.

En anden Retssag, Jørgen Ploug omtrent samtidig havde angaaende Møllen, er tidligere fejlagtigt udlagt, men først maa her fortælles Forhistorien.

Lærer F. F. M. Jacobsen har i sit lille Skrift „Den Bøwing- Jacobsenske Slægt“ skildret den Tragedie, der fandt Sted.

Jørgen Plougs yngste Datter Jacobine Actonia var tro- lovet med Jacob Antonius Poulsen (f. 20. Marts 1757), Søn af Poul Jacobsen „Kinafarer“. Jacob Antonius har uden Tvivl været en rask Gut; allerede som 17aarig er han Capitain paa Faderens Galease „Adam Christoffer von Holsten“, hvormed han sejler til Norge og senere til Stockholm. I Aaret 1775 dør Faderen, hvorefter han overtager Snauskibet „Mette Ma- rie“; med dette Skib gør han adskillige Rejser til Norge, Eng- land og Irland, indtil han 4. Juli 1785, kort før sit Bryllup

forulykker i Christianssand. Herom berettes saaledes: Han havde indbudt et Par andre Capitainer til et Maaltid ombord paa „Mette Marie“ og vilde siden føre Chaluppen med Gæsterne tilbage; men ved, at en af disse sprang ned i den, kæntrede den, og alle faldt i Vandet. De blev reddede paa Jacob Antonius nær; han var kommet ind under Baaden, og med Baadshagen kunde man ikke faa fat i de snævre Silkebenklæder, som han efter Datidens Mode bar til Stads.

Samme Nat havde hans kæreste Søster, Frederikke, bagt Kager hos Genboens. Ved at gaa hjem hørte hun i Porten et Raab med Broderens Stemme: „Frederikke. Hjælp - Frederikke. Hjælp“. Hun mærkede sig Tiden og talte til den øvrige Familie om, at der vist var sket en Ulykke med Snauen, hvad jo Efterretningen fra Norge snart bekræftede. Da Trolovelse var ligesaa bindende som Ægteskab, gjorde Jacobine Actonia og hendes Fader som Værge Fordring paa Jacob Antonius' Fædrearv, hvorved Mette Marie sal. Jacobsens maatte afstaa til Plougs Familie en Tofte paa Faaborg Vestermark med paa-staaende Stubmølle; denne ombyggedes senere og kaldtes i mange Aar „Plougs Mølle“, senere Vester-Mølle.

Lærer Jacobsen er her inde paa et fejlt Spor. Møllen havde Poul Jacobsen allerede solgt 14. December 1769 til Hans Hansen, Cappel, som atter 11. Juni 1774 sælger til Rasmus Hansen, Langsmølle. 1785 sælges Møllen ved Auktion til Hans Petersen, Egneborg, der 11. December samme Aar afstaar den til Jørgen Ploug for 1400 Rdl.; til Møllen hører en mindre indpælet Plads samt et Hus paa 7 Fag.

Derimod køber Jørgen Ploug af Mette Marie sal. Jacobsens Efterleverske ifølge Skøde 11. December 1792 tinglyst s. D. den saakaldte „Mølle Tofte“ for 1900 Rdl. dansk Courant, beliggende langs den vestlige Side af Odensevej, fra nuværende Lagonis Minde Nr. 1 til Stengaardsengen, et Areal paa ca. 100,000 Kv. Alen eller ca. 8 Tdr. Land. Ind i denne Tofte ligger Møllen og Stuehuset paa en mindre Banke.

Samme Aar har Mette Marie sal. Jacobsens ført Retssag mod Jørgen Ploug ang. en af ham afgravet Vej til Møllen, langs hendes Skel, og Mette Marie mener sine Rettigheder

gaaet for nær, men Sagen bilægges ved, at Jørgen Ploug afkøber hende hele Mølletofte. Om der samtidig er sket en Udligning med Hensyn til Jacobine Actonias Arv, er muligt, men det fremgaar ikke af Salgsdokumenterne.

I Aaret 1798 1. August køber Jørgen Ploug af Geheime-raadinde Skeel Pilegaard i Vester-Aaby Sogn for 14.800 Rdl. uden Besætning.

Efter Jørgen Plougs Død tilskødes Gaarden 2. April 1800 Svigersønnen, Landvæsenskommissær, Kammerraad Sparre-wohn, gift med Jacobine Actonia. Gaarden sælges atter i 1823 for 10,400 Rdl.

1797 12. December køber Jørgen Ploug af Lars Lindegaard en Tofte ved Hospitalet og Kirken, af denne skænker Jørgen Ploug iflg. Gavebrev 20. November 1798 et Stykke til Hos-pitalet.

I Hospitalets gamle Papirer findes følgende nærmere Be-stemmelser: ..... „et Stykke i den Østen Ende af Toften, der støder til Kirkens Mur og Hospitalets Bygning, der menes Byens Plads udenfor Hospitalet, hvor Lemmerne henkaster Skarn og Urenligheder, endvidere et paa Pladsen staaende Vandhuus (Locum) hvoraf Lemmerne betjener sig, videre, at Lemmerne ikke maa have deres Gulvsand liggende i Faaborg Kirke, men at Sandhuus og Vandhuus indrettes paa den skæn-kede Plads. Endvidere tilbyder Ploug at brolægge Byens Plads udenfor Hospitalet med Kampesten, for egen Regning, mod at Indvaanerne faar fri Adgang gennem Hospitalet til Kirken ligesom hidtil“.

I Ministerialbogen er af Sognepræsten indført angaaende Jørgen Plougs Død:

„Anno 1800 Onsdagen den 8. January Kl. 12 døde Hr. Agent Jørgen Ploug meget hurtig, som han vilde rejse til Pilegaard, fik han ondt paa Marken, af en stærk Beklem-melse for Brystet og døde paa Stedet, han var i sit 63. Aar. Onsdagen den 15. s. M. blev han begravet i Kirken, inden for Daaben, alle Klokker blev ringet, der blev givet Ljus til Kir-ken og Jords-Paakastelsen forrettet af Hr. Fog“.

Som tidligere omtalt ægtede Jørgen Ploug efter sin første

Agentinde Barbara Ploug's Enkesæde.

Hustrus Død sin Svigerinde Barbara Kirstina Hempel (f. 22. August 1742); hun overlevede ham i 26 Aar.

Hvis man kan slutte af de faa Kilder, der findes, har samme Frue været meget estimeret. Hun anføres overalt som „Fru Agentinden“, og i Familiedokumenterne omtales hun som vor „Fru Moder“.

Efter at Jørgen Ploug i 1797 havde overdraget Forretningsejendommene i Vestergade, købte han Holkegade, gl. Matr. Nr. 34 (Husnr. 1), og her boede Agentinden.

I Gaarden, som nu er indrettet til byhistorisk Museum, findes flere Ting, der har tilhørt Familierne Ploug, bl. a. de her gengivne Portrætmalerier af de to Agenter Ploug og Hustruer, et Glasservice med deres Bomærke — en Plov — samt en Fajance Punchebolle, indvendig dekoreret med en Brig og Inskription — Success to the Jurgen Ploug - Capt. Henrich Petersen — som saaledes er vendt tilbage til sit gamle Hjemsted.

Kort før Jørgen Plougs Død havde han og hans Hustru besluttet at oprette et Plejehus, men det blev hende, der førte Tanken videre, idet hun købte og indrettede Ejendommen i

Den Ploug-Hempelske Stiftelse.

Grønnegade gl. Matr. No. 179 til en Stiftelse (iflg. Fundats af 19. Maj 1801) „for 8 u-formuende og Trængende blandt Byens Indvaanere“ under Navnet: „Jørgen Plougs og Hustru Barbara Kirstina Hempels Pleje-Huus“. Til Stiftelsen var knyttet en Fondskapital paa 2500 Rdl.

Hvis hun selv har skreven eller blot angivet Formen for denne Fundats, der bestaar af 14 Paragraffer med ret strenge Regler, baade for Optagelse og Beboelse, har hun sikkert været en viljefast og bestemt Natur, „og saalænge hun lever, forbeholder hun sig ene og alene Direktionen efter eget godt Befindende“.

Barbara Kirstina Ploug døde paa sin 84 Aars Fødselsdag den 22. August 1826.

Af Jørgen Plougs Døtre blev den ældste, Maria Magdalene, gift Iste Gang med Købmand Simon Hempel og efter dennes Død i 1809 2den Gang gift med Købmand Hans Mogensen, der tillige ejede Marienlund i Svanninge Sogn. De ejede Vestergade gl. Matr. Nr. 22A (østlige Halvdel af Husnr. 6), købt af Simon Hempel 22. Marts 1797.

Den næstældste Datter, Ulrikka Augusta, blev sin Morbroder, Districtschirurg Christian Hempels anden Hustru, men efter hans Død (samme Aar som Svogeren S. H) i 1809, blev hun i 1816 gift med Kancelliraad, Forligelseskommissær, Landvæsenskommissær Nicolaj Johan Kanneworf.

Den yngste Datter, Jacobine Actonia, var – som allerede omtalt – først trolovet med Jacob Antonius Poulsen og senere gift med Landvæsenskommissær Jens Sparrewohn, Pilegaard.

Punchebolle (indvendig).

Faaborg Borgerværn 1801 (Captain).
Efter orig. Tegning i Den gamle Gaard.

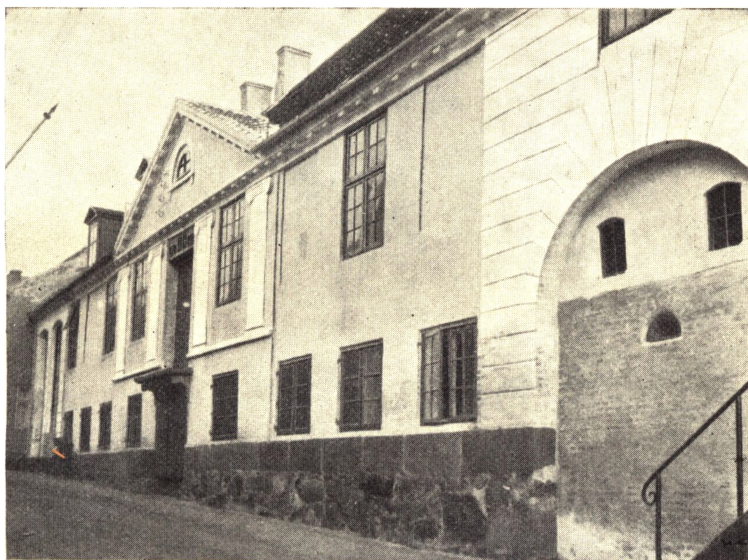

Agent Simon Hempel Ploug (1768-1831), Elisabeth Christine Ploug, f. Wamberg (1774-1853).
Efter Maleri i Den gamle Gaard.

AGENT SIMON HEMPEL PLOUG

Jørgen Plougs eneste Søn, Simon Hempel Ploug, f. 4. November 1768, overtog 6. December 1797 Forretningen og Ejendommene i Vestergade samt Møllen og videreførte Købmandshandelen og Rederiet, hvorimod han udlejede Møllen. Ogsaa han blev Agent, en Titel, der i de Tider spillede en stor Rolle og var meget eftertragtet indenfor de førende Købmandsslægter. Inden han modtog Agenttitlen, benævntes han altid Captainen, ikke i Relation til hans Virksomhed paa Søen, men fordi han ved Borgervæbningens Genoprettelse i 1801 paa en Raadstuesamling udpegedes til Øverstbefalende inden for Byens Værn; af samme Kilde fremgaar det, hvorledes Uniformen var for Officerer i Værnet: blaa Kjortel med rød Krave og Opslag, blaa Pantalons og hvid Vest, rund Hat og hvid Fjerbusk og blaa Dusk, Halvstøvler og Sidegevær. Det var jo efter Slaget paa Rheden, disse Foranstaltninger blev truffet, og Simon Ploug er gaaet stærkt ind for Forsvaret af Byen; han lod saaledes for egen Regning opkaste et Brystværn, købte og istandsatte 3 Stk. 12 Punds og 2 Stk. 6 Punds

Magazingaarden.

Kanoner, til Forsvar for Faaborg Havn; endvidere lod han ligeledes for egen Regning bygge en Kanonbaad; for dette udnævntes han 26. Juni 1809 til Dannebrogsmænd „da Nyttens havde vist sig under Krigen“.

Til Udvidelse af Forretningen købte Simon Hempel Ploug en Del Ejendomme og Pladser i den østre Side af Strandgade, saaledes i 1804 21. December Matr. Nr. 44 og 45, i 1810 8. Juni Nr. 47, den 11. Juni Nr. 43 og i 1813 Nr. 42, men allerede i 1805 opførte han en ny Lagerbygning, kaldet Magazingaarden, som endnu findes, og hvor hans Initialer og Aarstallet 1805 staar over Portalen midt paa Facaden. Naar man betragter de endnu staaende Bygninger, som Jørgen og Simon Hempel Ploug opførte omkring Aarhundredskiftet 1800, nemlig Vestergade 10, Vester mølles Stuehus og Magazingaarden i Strandgade, maa man beundre den Skønhed og Stil, der præger disse Bygninger; skønt de kun delvis er beregnet til Beboelse, har Bygherren haft Øje for og ofret, hvad der skulde ofres for at skabe en værdig og fornem Ramme om det store Handelshus.

Dørparti fra Magazingården.

Derimod har den gamle Vesterport ligget Simon Hempel Ploug i Vejen og været til Besvær, thi da i Aaret 1806 Byefoged Tolstrup foreslaar at nedrive Vesterport tilbyder Capitain Ploug at betale 100 Rdl. til Byens Kasse. De Eligerede indvilligede deri, naar Borgerskabets og andre høje Vedkommendes Tilladelse dertil erhvervedes. Eftertiden maa være taknemlig for, at denne Tilladelse ikke opnaaedes.

Foruden mange Ejendomme i Byen ejede Simon Hempel Ploug efter Byforhold megen Jord. Til Vestermølle hørte Mølletoften paa ca. 8 Tdr. Land, og langs Assensvej grænsende til Svanninge Sogneskel fire Tofter, kaldet Damløkken, forreste Løkke, nye Løkke og mellemste eller Fruens Rugløkke paa tilsammen ca. 28 Tdr. Land Ager og Eng. (I Faaborg byhistoriske Arkiv findes et Kort opmaalt og beregnet af Landmaaler C. J. Sparrewohn i 1815).

Af Grevskabet Brahesminde fæstede Simon Hempel Ploug 20. Juni 1802 den fra Svanninge By udflyttede Bondegaard, Uglsbjerggaard kaldet; samtidig fik han Fæstebrev paa Heshbjerggaard.

Simon Hempel Ploug's Skanse, nu Kredslægens Have.

At Simon Hempel Ploug ikke var en almindelig Dusin-købmand, fremgaar ogsaa af Stephan Jørgensens Bog om Faaborg: „.... hvor jeg med saa mange af Byens og Omegnens værdige Mænd den 16. Maj 1803 atter havde den Lykke at see og tale med denne elskede Fyrste (Frederik VI), da han med sin dyrebare Gemalinde, vor nuværende Dronning, og Datter, Kronprindsessen, igjennem en Skare af glade Tilskuere, ledsaget af alle vores Ønsker, *steg ombord paa den smukke Jagt, som en af Byens første Købmænd, Capitain Ploug, paa egen Bekostning, til den Ende havde ladet indrette.*

— —

En Fortegnelse over Simon Hempel Plougs Skibe har det ikke været muligt at samle, da Skibsregistre ikke findes til de Tider, men Simon Hempel Ploug har haft baade Jagter og Brigger; paa en Tid var han alene Ejer af 14 Skibe, som han dog tilsidst næsten alle mistede ved Forlis.

Blandt disse kendes Briggen „Ploug“ paa 74 Commerce-læster, om hvilken vides, at den førtes af Captain Martin Hansen, og at den fik:

Søpas 28. August 1819 til Sct. Croix. Hjemkom 25. Sept. 1820.
Søpas 3. Oktbr. 1820 til Sct. Croix. Hjemkom 1. Aug. 1821.
Søpas 28. August 1821 til Sct. Croix. Ankom her i Decb. 1821.
Kom til København 16. August 1822.

I 1824 forliste Briggen i Kattegat. En velvillig Sjæl skrev et Sørgedigt til Trøst for den sørgende Reder.

Farvel fra Briggen „Ploug“

Tusind Mil og mange, mange flere
gennemskar min malmbeslagne Bov.
Stolt i Bygning, fast i Takl og Tov
gynger jeg fra Sfære hen til Sfære.
Sydens Skibs og Korsers Stjernehære
saae jeg – og hvad Norden har behov
for min ædle Herre Simon Ploue
ofte jeg velkommen monne bære.

O, men mellem Kodans Kysters Skær
rædselsfuldt sig Storm og Uvejr hæved.
For Søheltens Øje fjern og nær
Nat og Mulm og tykke Taage svæved.
Ak - o græd - ve ej mer,
Herrens Gave i et Nu han kræved.

Af andre Skibe kendes „Venus“, 49,5 Coml., der i 1817 gik fra Faaborg til Pirnau og Lissabon, ført af Capt. T. Hillerup. I 1818 fra Hamborg til Malaga, ført af Capt. Hans Voigt. I 1819 til Christianssand og Malaga, ført af Capt. Joseph Petersen, samt Jagten „Trofastheden“, 32 Coml., bygget 1812 og i 1830'erne ført af Capt. D. J. Bager. Den sejlede paa Newcastle, Bergen, Drammen og Tvedestrand med Korn og Trælast. Senere overtoges den af Sønnen Jørgen Ploug.

Ved Stiftelsen, i Aaret 1797, af Faaborg nye Skipper Fattig-Kasse, findes Simon Hempel Ploug blandt Medstifterne; denne Kasse samledes senere med den gamle Fattig-Kasse af 1744, og er endnu i Virksomhed under Navnet „Faaborg Skipperkasse“.

Simon Hempel Ploug var stærkt interesseret i Skolevæsenet og deltog som Medlem af Skolekommissionen ved Flytningen og Udvidelsen af Skolen til Østergade i Aaret 1812 og ydede da et privat Tilskud paa 1000 Rdl.

Ligesom Faderen havde han Pulpitur i Kirken og har sikkert ogsaa interesseret sig for denne, hvilket fremgaar af, at han før sin Død hos Billedhuggeren Freund, med hvem han stod i personligt Bekendtskab, havde bestilt den Marmor-Døbefont, der nu findes i Kirken, men som først blev leveret 7 Aar efter hans Død.

Døbefonten i Faaborg Kirke.

Agent Simon Hempel Ploug døde 26. April 1831 i sit 63. Aar som en meget formuende Mand.

Paa hans Grav rejstes et af de smukkeste Gravminder, der findes her i Byen, den 2 Meter høje, blanke Granitstøtte, med Bronze Basrelief forestillende Dødens Engel, der slukker Livsfaklen, og med følgende Inskription:

Her hviler - Agent og Dannebrogsmænd - Simon Hempel Ploug
Købmand i Faaborg

Født d. 4. November 1768 – Død d. 26. April 1831

Hans ædle Iid og Daad hernede

en evig Seierskrands ham hist berede.

Relieffet er ligesom Døbefonten udført af Billedhuggeren Freund. Der er det bemærkelsesværdige ved Monumentet, at den store Granitsten er funden paa Bjerne Mark.

Simon Hempel Ploug viedes 29. Oktober 1797 i Gudbjerg til Elisabeth Christine Wamberg, født i Herringe Præstegaard 5. Januar 1774 som Datter af Sognepræst og Provst Niels Nielsen Wamberg (død 2. Maj 1800) og Hustru Christiane (Christine) Cathrine Mathiasdatter Eilskov (død 23. Januar 1774 i Herringe). I Ægteskabet var 5 Børn, 4 Døtre og 1 Søn.

- 1) Margrethe Kirstine, f. 30. Nov. 1799, gift m. E. A. Lüders.
- 2) Jørgen Ploug, f. 14. Februar 1801.
- 3) Kirstine Cathrine, f. 25. Juli 1802, gift m. J. C. Voigt.
- 4) Frederikke Christine, f. gift m. 1) Købmand Georg E. Bruuns, Lybeck. 2) Læge Toxwerdt, Svendborg.
- 5) Simonine Elisabeth, f. 14. Oktober 1811, ugift.

Af Svigersønnerne var J. C. Voigt en kendt Købmand og Garver i Faaborg. E. A. Lüders var Proprietær paa Blangstedgaard, men flyttede senere her til Byen og havde da flere Skibe i Søen. For Aaret 1843 staar anført 1 Brig „Elise Lüders“ 73 Coml., 1 Slup „Agnes Lüders“, 53 Coml. og 1 Jagt „Caroline Lüders“ 19,5 Coml.

I 1814 havde Simon Hempel Ploug købt Ejendommen gl. Matr. Nr. 35, Torvegade No. 25, her boede hans Enke Elisabeth Christine, f. Wamberg, til sin Død 2. November 1853, hvorefter Ejendommen overgik til hendes Datter, Kirstine Cathrine Voigt, Enke efter Johan Christoffer Voigt.

Simon Hempel Ploug's Gravmæle.

Konsul Jørgen Ploug (1801-1850).
Efter Fotografi i Faaborg Spare- og Laanekasse.

KONSUL JØRGEN PLOUG

Allerede i Agent Simon Hempel Plougs Tid var Huset ikke længere eneraadende paa Storhandelen her i Byen, idet Lauritz Peder Voigt, en Søn af Købmand Chr. Voigt her i Byen, i 1805 tog Borgerskab som Købmand og hurtigt arbejdede sin Forretning i Vejret; den omfattede de samme Artikler som Ploug'ernes, saa der opstod en stærk Konkurrence, og da L. P. Voigt ogsaa blev Agent, havde han paa dette Omraade ved Agent Simon Hempel Plougs Død overfløjet Huset Ploug, idet Simon Hempel Plougs Søn og Efterfølger kun var Consul.

Consul Jørgen Ploug, f. 14. Febr. 1801, der tog Borgerskab som Købmand 28. Oktober 1826, skildres stedse som en overordentlig vennesæl og elskværdig Mand, altid rede til at hjælpe andre. Han fulgte i mangt og meget Husets gamle Traditioner, ligesom han stadig fandtes blandt de førende her i Byen. Foruden at passe sin ret store Forretning tog han livlig Del i Byens Styrelse og var, saa længe han levede, meget søgt som Raadgiver baade i offentlige og private Anliggender.

Ogsaa han udvidede Forretningen med en Nybygning, idet han opførte det store Pakhus paa nuværende Chr. IX's Vej. Han havde flere Skibe i Søen, og til sine Skippere og Søfolk byggede han en Del af de Smaahuse, der danner den østlige Side i Nygade.

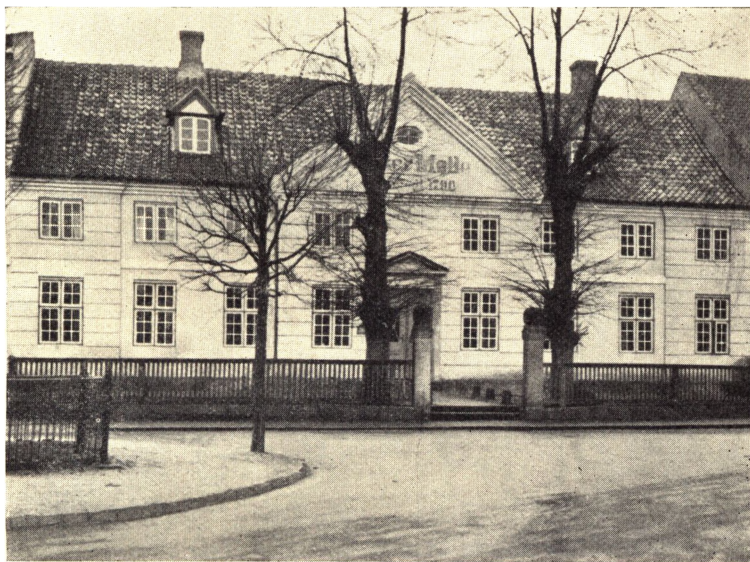
Da i Aaret 1837 de eligerede Mænd afløstes af Borgerrepræsentanterne, valgtes Jørgen Ploug blandt disse; i 1841 valgtes han til Formand, men i 1844 var hans Valgperiode ude, og da man de Tider aldrig foretog Genvalg, ophørte Ploug at have Sæde i Raadet, men af Deliberationsprotokollen ses, at han ofte blev tilkaldt, naar noget vigtigt skulde foretages, ligesom han altid indvalgtes i Deputationer, naar noget skulde forelægges Fyens Guvernør (Fr. VII) eller Cancelliet.

At Jørgen Ploug har været en fremsynet Mand, fremgaar tydeligt af hans Forslag i 1844 til Borgerrepræsentationen om at medvirke til Oprettelsen af en Bane fra Faaborg til Nyborg i Forbindelse med en Overfart Als-Faaborg, idet han havde faaet Underhandlinger i Gang med Koncessionshaverne af Banen Hamborg-Flensborg om at videreføre denne til Sønderborg og tværs over Als. Naar man erindrer, at denne Bane var den første og endnu eneste i Kongeriget — selv København-Roskilde var endnu ikke bygget — maa det siges, at Ploug var om sig for sin Fødeby's Vel, men desværre førte alle hans Anstrengelser ikke til Maalet.

Ligesom Faderen interesserede Jørgen Ploug sig for Skole-sagen og var stærkt medvirkende til en Udvidelse af Skolen ved at opføre en ny Bygning ud til Grønnegade samt Ansættelse af en 3die og 4de Lærer (hidtil havde der kun været 2). Af andre for Byen vigtige Ting, der gennemførtes i hans Borgerrepræsentationstid, var Opførelsen af et nyt Raadhus.

Under Misvæksten i 1841, da samtlige Købmænd forpligtede sig til at oplægge et Parti Rug og sælge det til de „Huusarme“ for fastsat lav Betaling, der bragte Tab, tegnede Jørgen Ploug sig for et ligesaa stort Parti som samtlige andre Købmænd tilsammen.

Under Krigen 1848, da der stadig var stor Indkvartering, og Raadhuset og Skolen toges i Brug af Militæret, gav han i

Vester Mølles Hovedbygning.

sit nyopførte Pakhus ved Stranden Plads til Skolelokaler. Og ved den frivillige Indsamling til Udrustning af de 11 Mand herfra Byen, der tilsluttedes det i Odense dannede Frikorps, samt de til Hæren skænkede Heste, var Jørgen Ploug blandt de største Bidragydere.

En Institution, der bestaar den Dag i Dag, og ved hvis Stiftelse Jørgen Ploug var en af de virksomste, var „Faaborg Spare- og Laanekasse“, hvorfor han ogsaa valgtes til den ene af de tre Direktører, der skulde lede den.

I 1834, 31. Januar, overtager Jørgen Ploug Vester Mølle, der havde været udlejet i Faderens Tid; 21. Juni samme Aar tager han yderligere Borgerskab som Møller og Brændevinsbrænder; antagelig har han samme Aar anlagt Brænderiet i Nørregade, da der ikke spores noget tidligere Tidspunkt for dets Tilstedeværelse.

I Aaret 1944, da Vester Mølles Hovedbygning truedes med en Ombygning, der fuldstændig vilde ødelægge den gamle, stilfulde Bygning, blev den ved store Ofre af „Faaborg Fondet“ reddet og samtidig belagt med Servitut, der beskytter den for udvendig Forandring.

Ulvsbjerggaards Lade.

Jørgen Ploug var som Forfædrene Medlem af „Skipperkassen“, hvori han optoges 1825, baade i den gamle og nye Afdeling, i 1849 var han den eneste endnu levende af den gamle Kasses Medlemmer, og som den sidste og eneste Berettigede til at træffe Disposition gav han kort før sin Død en Grundlov for, hvorledes der i Fremtiden skal forholdes med Kapitalen.

Foruden Mølletofte paa 8 Tdr. Land og de efter Faderen overtagne Løkker langs Assensvejen drev Jørgen Ploug den af Hvedholm fæstede Bondegaard „Ulvsbjerggaard“, dengang almindelig kaldet „Plougs Bondegaard“; det var nærmest som Lystgaard, den var erhvervet, og Familien beboede den om Sommeren.

Naar man kender Gaarden, forstaar man, at den har fristet en Rigmand som Lystgaard. Beliggende paa Randen af de fynske Alper, med det lange, teglhængte Stuehus i Nord, og den store Gaardsplads afgrænset i Øst af Staldene, opført af metertykke Kampestensmure, i Syd den 11,5 Meter høje Lade, som Ploug byggede af svært Skibstømmer og Master fra sit

Skibsværft, virker Gaarden som noget helt for sig selv. Hertil kommer Haven, der i Vest hæver sig opad Ulvsbjerget, afsluttende med den skov- og kratbevoksede Top (76 Meter o. H), hvorfra den vidunderligste Udsigt haves over det sydfynske Øhav, en Udsigt, der strækker sig fra Taasinge i Øst, til Assens og Skamlingsbanken i Nordvest.

Har man set alt dette, undres man ikke over, at en Slægt, der havde vist saa stor Skønhedssans ved Byggeforetagender, ogsaa fandt Behag i Stedet her, og stadig beholdt Gaarden i Fæste gennem flere Slægtled.

Jørgen Ploug viedes 19. April 1833 i Faaborg til sin Kusine Elisabeth Sophie Wamberg, født paa Løjtved 6. Juni 1806, Datter af Christian Frederich Wamberg, Løjtved i Stenstrup Sogn og Hustru Sara Henriette Faaborg. I Ægteskabet var tre Børn:

Elisabeth Sophie, f. 10. Juni 1834.

Petra Rissig, f. 25. Januar 1836.

Simon Hempel Ploug, f. 2. December 1838.

Som man ser, var Consul Jørgen Ploug med i alt, hvad der foregik af Vigtighed her i Byen, men, som allerede antydet, var Huset Ploug ikke længere saa dominerende som i Faderens og Farfaderens Dage. Konkurrencen fra anden Side havde efterhaanden svækket Forretningen; der var optaget ret store Laan i Møllen og Jorderne, ligesom Ploug i 1844 havde afstaaet Vestergade 10 til P. F. Lagoni, og Vestergade 3 solgtes ligeledes.

For nu atter at styrke Handelen dannedes i Odense et Firma i Kompagni med en ung, smart Mand ved Navn Richard under Firmanavn „Ploug & Richard“. Richard blev ogsaa Consul, og Firmaet gjorde store Forretninger i Korn og Landbrugsprodukter, men det viste sig at være ledet paa en meget letsindig og lidet fortjenstfuld Maade; samtidig førte samme Richard stort og meget selskabeligt Hus, langt over Evne, saa det hele en skønne Dag i Aaret 1850 endte med en dundrende Fallit, som i sit Fald trak Faaborgforretningen med.

Her i Faaborg kom det som en Bombe, og stor var Bestyrtelsen; thi, som det i de Tider var almindeligt, havde mange

Landboere og Smaafolk i Byen anbragt deres Sparepenge i de større Købmandsforretninger og saaledes ogsaa i Plougs — nu var alt, hvad man troede fast og urokkeligt, med eet styrtet sammen — og alt tabt.

Som den bundhæderlige, agtede og ansete Mand Jørgen Ploug var, kunde han ikke tage Stødet, men døde den 12. November 1850.

Trods lidte Tab viste Byens Borgere den største Delta-gelse overfor hans Efterladte, hvad der fremgaar af Borgerrepræsentationens Adresse*) og Faaborg politiske Avis's lange og sympatiske Omtale af hans Person og Referat af Begra-velsen.

Efter Jørgen Plougs Død blev alt realiseret, Ejendommen, Møllen, Jorderne, Skibe, Varelagre, Obligationer, Aktier og Inventar og Indbo, alt gik til Auktion, af hvilke der i et helt Aar holdtes den ene efter den anden. Det var saa store Vareposter, at Faaborg næppe orkede at aftage dem. (En Afskrift af Annoncerne i Avisen fylder 5 maskinskrevne Folioark). Et mægtigt Vinlager maa der have været; thi, efter at der var afholdt flere Auktioner over Vine, annonceredes ud paa Efteraaret det følgende Aar endnu et Restparti Vin, bestaaende af 7000 Flasker forskellige Vine af mange kendte Mærker, 30 Oxehoveder Rødvin samt flere Oxehoveder Rhônevine.

Kreditorerne behandlede ellers Enken meget kulant. I Vestermølle, der ogsaa solgtes ved Auktion, forbeholdtes hende en Lejlighed paa Livstid, og paa anden Maade skal der være gjort en Del for hende. Hun blev imidlertid ikke her i Byen til sin Død, men flyttede til København sammen med en ugift Datter, Elisabeth Sophie; den anden Datter, Petra Rissig, blev gift med en Lærer i København, cand. theol. T. B. Bøggild, medens Sønnen, Simon Hempel Ploug, tog til England og lærte Maskinfaget; han sejlede en Del Aar som Maskinmester og var bosat i Østersøprovinserne; han kom senere til København, hvor han døde i en forholdsvis ung Alder.

---

*) Findes indrammet i „Den Gamle Gaard“.

Handelshuset Plougs Hovedsæde. Den hvide Bygning tilhøjre.

Enkefru Elisabeth Sophie Ploug døde i København den 31. Marts 1886, 80 Aar gammel, og blev begravet her i Faaborg den 7. April 1886.

— — —

„Faaborg politiske Avis“, der lige var startet, da Katastrofen indtraf, og hvorfra Oplysningerne om Auktionerne er taget, bragte nedenstaaende sympatiske Artikler ved Consul Jørgen Plougs Død.

13. November 1850: En af vor Byes driftige Borgere, hvis Handelsvirksomhed tidligere har været meget betydelig, Consul Ploug, er igaar Nat afgaaet ved Døden.

20. November 1850: Ved Consul Plougs dødelige Afgang mistede denne By en af sine virksomste og bedste Borgere. Han var en Mand, som især i sin Velmagts Dage, før Lykken omskiftede for ham, gavnede denne By meget, ikke alene ved sin store, udbredte Handelsvirksomhed, men ogsaa ved sin levende Interesse for Byens communale Anliggender, navnlig for Skolevæsenet. Han var en Mand, som ved det velvilligste Sind, hvormed han kom Enhver imøde, og ved sit Hjertes

Elskelighed havde erhvervet Alles Kjærlighed, ligesom han besad Alles Agtelse. At dette hans Værd som Borger og Menneske anerkjendtes af hans Medborgere, lagdes saa tydeligt for Dagen i den almindelige Deeltagelse og Sorg, som Budskabet om hans Død fremkaldte hos Alle, ligesom det og udtaltes paa en skjøn og hjertelig Maade i den Skrivelse til de sørgende Efterladte, med hvilken denne Byes Borgerrepræsentanter ledsagede den Krands, hvormed de ønskede at smykke hans Kiste, at den som et synligt Tegn paa deres ubegrænsede Agtelse for og Kjærlighed til den Afdøde maatte følge ham i Graven.

Mandag den 18. November, Formiddag Kl. 12, fandt den højtidelige Jordefærd Sted. En meget stor Skare havde indfundet sig for at følge den afdøde til det sidste Hvilested, bestaaende af denne Byes Embedsmænd og Borgere, som og af en talrig Mængde fra Landet, deriblandt næsten alle Omegnens Præster. Medens Skibene flagede i Havnen, og Byens Klokker ringede, bevægede det store Sørgetog sig langsomt gennem de med Blomster og Grønt bestrøede Gader til Kirken, ind i hvilken Kisten førtes og sattes ved Indgangen til Choret. Efter en Psalme var afsunget til Orgelet, holdt Sognepræsten, Hr. Consistorialraad Hasle, Sørgetalen over de skønne Ord: „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet“, hvorpaa Hr. Pastor Rasmussen fra Steenstrup skildrede den afdødes skønne virksomme og huslige Liv, som paa en saa sørgelig Maade blev afbrudt, og gav derpaa et saa skjønt og sandt Billede af den afdødes elskelige Personlighed, at alle Tilstedeværende rørttes til Taarer. Fra Kirken gik Toget til Kirkegaarden udenfor Stadens Østerport, hvor de jordiske Levninger stedtes til Hvile, efterat Hr. Pastor Hempel fra Herringe ved Graven i nogle faa, hjertelige Ord havde udtalt det sidste Farvel. — Consul Ploug er ikke mere iblandt os, men hans Minde dør ikke, thi — „et godt Navn bliver evindeligt“.

KILDEANGIVELSER

Landsarkivet for Fyn.

Faaborg byhistoriske Arkiv.

Ordenskapitulet.

Hans Kaster: Skolestadeprotokol.

Aug. Schrøder: Meddelelser om Faaborg Kjøbstad. 1866.

Stephan Jørgensen: Efterretninger om Faaborg Kjøbstad. 1816.

S. Jørgensen, Kistrup: Efterretning om Faaborg Købstad. 1877.

F. F. M. Jacobsen: Den Bøwing-Jacobsenske Slægt.

Bøttiger: Vester-Skerninge-Ulbølle Sognehistorie.

J. C. Juel: Stubmøllen ved Faaborg. Fynsk Hjemstavn.

N. C. M. Christiansen's Optegnelser.

Etatsraad Jean Hansen's Familiekrønike.

Vester Mølles Dokumenter.

Skipperkassens Protokoller.

Faaborg Politiske Avis 1850.

Kaj Larsens Seddelsamling paa Det kgl. Bibliotek
og Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg.

Mossin's Fortegnelse over Skibe 1845.

Clichéer efter Fotografier af M. Mikkelsen og Boston.

Arkivets Bømærke tegnet af Kunstmaler Hans Rasmussen.

Hattemager Jacob Jørgensen Ploug (1714-1775)   g. m. 1) Mette Marie Larsdatter (1716-1764)   g. m. 2) Anna Eriksdatter Thyge

Agent, Købmand Jørgen Jacobsen Ploug (1737-1800)   Købmand Cornelius Ploug (1743-1805)

g. m. 1) Anne Margrethe, f. Hempel (1734-1769)   g. m. 1) Sophie Clausdatter (-1782)

g. m. 2) Barbara Kristina, f. Hempel (1742-1826)   g. m. 2) Christiane Hansdatter (-1834)

Marie Magdalene Ploug (1765-1841)   Ulrikka Augusta Ploug (1766-1841)   Jacobine Actonia Ploug (1767-1836)   Simon Hempel Ploug (1768-1831)

Agent, Købmand

se Blad II

g. m. Elisabeth Christine, f. Wamberg (1774-1853)

Margrethe Kirstine P. (1799-)   Jørgen Ploug (1801-1850)   Kirstina Cathrine P. (1802-)   Frederikke Christiane (1803-1872)   Simonine Elisabeth (1811-)

Konsul, Købmand

ugift

g. m. E. A. Lüders Proprietær Blangstedgaard   g. m. Elisabeth Sophie f. Wamberg 1806-1886   g. m. J. C. Voigt (1774-1833)   g. m. 1) G. A. Bruns   g. m. 2) A. L. Toxwerdt (1800-1859)

Elisabeth Sophie P. (1834-)   Petra Rissig P. (1836-)   Simon Hempel Ploug (1838-)

Marie Magdalene Ploug
(1765-1841)

1) Simon Hempel
(1760-1809)
Købmand

2) Hans Mogensen
(1780-1848)
Købmand i Fbg., Ejer af Marienlund

Ulrikka Augusta Ploug
(1766-1841)

1) Christian Hempel
(1738-1809)
Districtskirurg og Postmester i Faaborg

2) Nicolai Johan Kannevorff
(1757-1833)
Kancelliraad

Jacobine Actonia Ploug
(1767-1836)

troløvet Jacob Antonius Poulsen
(1757-1785)
Coffardikaptajn

g. m. Jens Sparrewohn
(1744-1821)
Proprietær, Pilegaard

Jørgen Ploug Hempel
(1791-1827)
Købmand i Faaborg

Severine Kirstine H.
(1796-)

Ane Margrethe H.
(1803-)

g. m. 1) Barbara Kirstine Sparrewohn
(1794-1824)

g. m. Lorenz Stallknecht
(1784-1840)

g. m. Hans Ernst Fredirich v. Syberg
Forpagter, Hesbjerg

g. m. 2) Gjertrud Hansen

Told- og Consumtions
Inspektør i Maribo

Johan Heinrich Friedrich

Carl Casper Reinholdt

Hempel v. Syberg

(1837-1929)

Forpagter, Gelskov

---

1) Barbara Kirstine H.
(1812-1852)

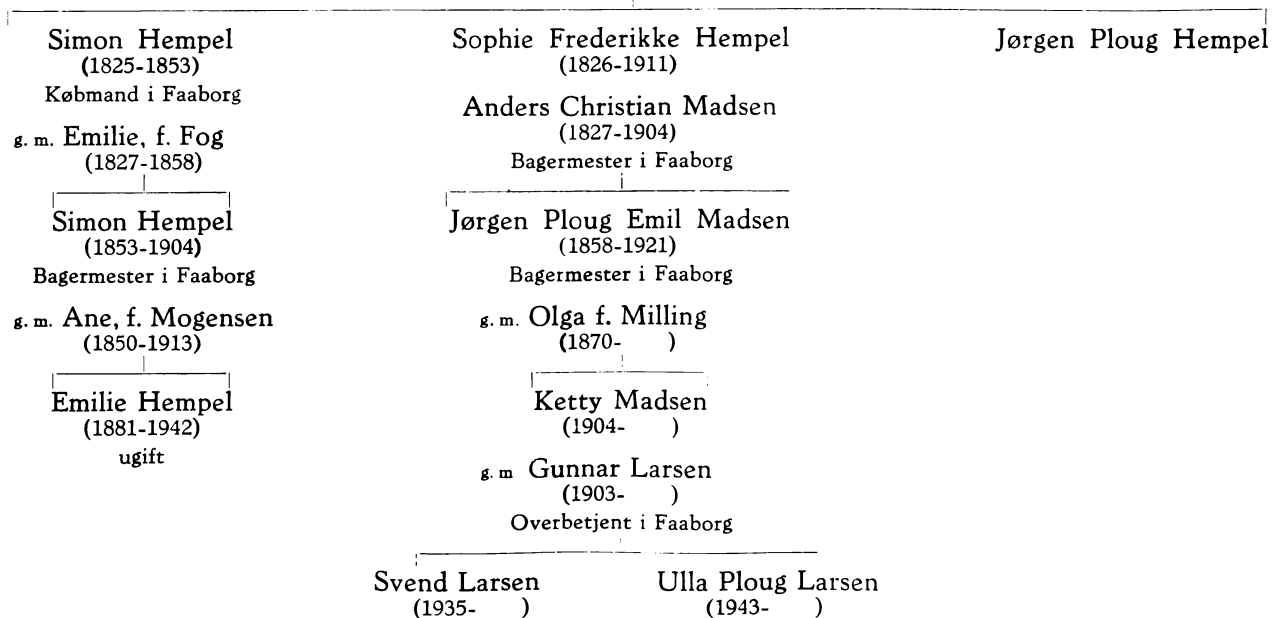
1) Simonine Jacobine Marie H.

Niels Frederik Niss
(1810-1881)
Malermester i Assens

Thorvald Simon Niss
(1842-1905)
Landskabsmaler

Købmand Jørgen Ploug Hempel g. m. Gjertrud Hansen (se Blad II)

Mere detaljeret Slægtstavle findes i Faaborg byhistoriske Arkiv.

